

Sveučilište u Zagrebu

KINEZIOLOŠKI FAKULTET

Dalibor Frančeski

**MORFOLOŠKO VREDNOVANJE
PROMJENA PLOČE RASTA
PROKSIMALNOG DIJELA HUMERUSA U
MLADIH ASIMPTOMATSKIH
ODBOJKAŠICA METODOM MAGNETSKE
REZONANCIJE**

DOKTORSKI RAD

Zagreb, 2026.

SAŽETAK

Uvod: Poremećaji koji se razvijaju u ramenu sportaša uključenih u bacačke i sportove s pokretima iznad glave nisu samo akutne ozljede, već često odraz kumulativnih mikrostresova na ploču rasta, koja je anatomske najosjetljivija struktura rastuće kosti. Adolescentni sportaši, osobito oni u fazi ubrzanog rasta (peak height velocity, PHV), pokazuju povećanu biomehaničku ranjivost regije ploče rasta zbog njezine histološke slabosti i dinamičnih hormonalnih promjena u pubertetu. Odbojka, kao sport koji uključuje velik broj ponavljajućih visokoenergetskih pokreta iznad glave (smeč, servis), posebno opterećuje proksimalni humerus, koji je u ovoj dobnoj skupini još uvijek skeletno nezreo.

Cilj i hipoteze: Cilj ovoga istraživanja bio je metodom magnetske rezonancije (MRI) morfološki istražiti i usporediti regiju ploče rasta proksimalnog dijela humerusa u mladim asimptomatskim odbojkašima. U ovom istraživanju postavljene su dvije hipoteze: (1) ponavljani pokreti s visokim opterećenjima u odbojci utječu na zonu rasta u mladim sportašima; (2) u sportašima uključenih u overhead sportove morfološke karakteristike zone rasta proksimalnog humerusa dominantnog ekstremiteta razlikuju se od nedominantne strane. Zbog opservacijskog dizajna obje se provjeravaju na razini statističke povezanosti.

Metodologija: Uzorak je uključivao 32 aktivne odbojkašice (dob 13–16 godina; prosječna dob $14,34 \pm 0,97$ godina) regrutirane iz Odbojkaškog kluba Mladost Zagreb, sve asimptomatske i bez dokumentirane ozljede ramena u posljednjih 6 mjeseci. MRI snimanja provedena su na početku (M1; $n = 32$) i na kraju natjecateljske sezone (M2; $n = 20$; 37,5 % manje) na uređajima Philips Ingenia i Siemens Magnetom Vida, dok je usporedba s kontrolnom skupinom ($n = 13$; prosječna dob $15,15 \pm 1,34$ godina) provedena na kraju sezone. Mjerene su kontinuirane varijable (dužina ploče rasta / dužina epifizne ploče (EP) i kraniokaudalno protezanje u četiri smjera) te ordinalne varijable (edem koštane srži, difuzijske promjene, fuzija ploče rasta). Statistička analiza uključivala je t-test za zavisne i nezavisne uzorke, Wilcoxonov test predznačenih rangova, Mann–Whitneyjev U-test, Fisherov egzaktni test te Cohenov d ($p < 0,05$).

Rezultati: Na početku sezone razlike u dužini ploče rasta između skupina nije bilo ($p = 0,746$), dok je razlika u kraniokaudalnoj visini epifize medijalno bila prisutna već tada ($p <$

0,001). Prilagodba za kronološku dob razlike među skupinama na kraju sezone nije umanjila, nego ih je neznatno povećala, budući da je kontrolna skupina bila prosječno starija. U usporedbi dominantne i nedominantne ruke na početku sezone (M1; n = 32) nekorigitiranu razinu značajnosti dosegla je jedino varijabla kraniokaudala visina epifize anteriorno (dominantna $30,48 \pm 2,54$ mm naspram nedominantna $29,54 \pm 2,45$ mm; $p = 0,045$; $d = 0,37$; nakon Bonferronijeve korekcije $p = 0,223$), dok razlike u edemu ($43,8$ % naspram $31,3$ %; $p = 0,157$) i difuzijskim promjenama ($34,4$ % naspram $37,5$ %; $p = 1,000$) nisu bile značajne. Longitudinalnom analizom (n = 20) zabilježeno je statistički značajno povećanje dužine ploče rasta dominantne ruke ($\Delta\bar{X} = +2,65$ mm; $p < 0,001$; $d = 1,20$) te značajna promjena distribucije edema, pri čemu se udio izraženog edema (stupanj 2) smanjio s $35,0$ % na $10,0$ % ($p = 0,010$). U odnosu na kontrolnu skupinu (n = 20 naspram n = 13) odbojkašice su na kraju sezone imale veće izmjerene vrijednosti dviju mjera koje ostaju značajne i nakon Bonferronijeve korekcije. Dužina EP ($p = 0,003$; $d = 1,14$), koja se odnosi na ploču rasta i EP KK medijalno ($p < 0,001$), koja opisuje kraniokaudalnu visinu epifize, dok je EP KK anteriorno (nekorigitirano $p = 0,012$; korigirano $p = 0,061$; $d = 0,95$) predstavljala trend, bez statističke značajnosti. Difuzijske promjene bile su prisutne u gotovo svih ispitanica u objema skupinama te stoga nisu bile diskriminativne.

Zaključak: Rezultati upućuju na povezanost ponavljanih opterećenja kod pokreta iznad glave s mjerljivim morfološkim promjenama ploče rasta proksimalnog humerusa adolescentnih sportašica. MRI je detektirala subkliničke morfološke promjene u ispitanica bez simptoma, što upućuje na njezin potencijal kao metode ranog prepoznavanja promjena zone rasta uzrokovanih preopterećenjem. Valja pritom naglasiti da je metodološki najčišći test mehanizma — usporedba dominantne i nedominantne ruke, kontrolirana za dob, tjelesnu veličinu i mjerni uređaj — dao pretežno negativan rezultat, dok najjače razlike proizlaze iz usporedbe koja je najviše opterećena konfundiranjem. Prema dostupnoj literaturi, nisu pronađena ranija sustavna longitudinalna MRI istraživanja ploče rasta proksimalnog humerusa u mladim odbojkašica.

Ključne riječi: ploča rasta, proksimalni humerus, MRI, odbojka, ozljede uslijed prenaprezanja, adolescentne sportašice